

*Осінський О. Л.,**здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
ДУ «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Мамутова Національної академії наук України»*

ПОНЯТТЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ МАЙНА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Анотація. У статті досліджується поняття правового режиму майна (майнових комплексів) Національної академії наук України. Встановлено, що одним із найбільш складних і найменш досліджених виступає така юридична категорія, як «правовий режим». З'ясовано, що термін «правовий режим» є одним із найбільш поширених понять, як у законодавстві України, так і у наукових колах. Встановлено, що правові режими відіграють важливу роль у регулюванні суспільних відносин, охоплюючи, зокрема, різні сфери правового регулювання.

З'ясовано, що незважаючи на широке використання у законодавстві України, наукових колах та практиці, юридична категорія «правовий режим», залишається не достатньо дослідженою на теоретичному та практичному рівнях. Доведено, що дефініцію «правовий режим» не можна ототожнювати з поняттям «механізм правового регулювання». Досліджені види та юридичні ознаки правових режимів.

Зазначено, що поняття «правовий режим майна Національної академії наук України, як загальнотеоретична категорія, порівняно з іншими юридичними категоріями, є доволі новою, водночас, має важливе не лише наукове, а й практичне значення. Досліджені поняття «майно» та «майнового комплексу» Національної академії наук України. Встановлено, що поняття «майно» є значно ширшим ніж поняття «майновий комплекс». Зазначено, що при дослідженні правового режиму майна Національної академії наук України (далі – НАНУ), доцільно застосовувати саме поняття «майна НАНУ», а не поняття «майновий комплекс НАНУ».

Проаналізовані види майна НАНУ. Зазначено, що майно, закріплене за НАНУ, має особливий правовий статус. Встановлені характерні ознаки, що притаманні правовому режиму майна НАНУ. Зазначена специфіка правового режиму майна НАНУ. Доведено, доцільність доповнення ст. 2 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» поняттям «правовий режим майна (майнового комплексу) НАНУ».

Ключові слова: правовий режим, юридична категорія, майно, майновий комплекс, об'єкти майнового комплексу, майнові комплекси Національної академії наук України, право господарського відання, право оперативного управління, особливості правового режиму майна.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в Україні відбуваються динамічні соціально-економічні процеси, що вирішальним чином позначаються на змінах у правовій сфері. Одним із найбільш складних і найменш досліджених виступає така юридична категорія, як «правовий режим», яка містить

широке коло особливих характеристик, притаманних різним сферам у яких вона застосовується, у зв'язку з чим, кожного разу, потребує окремого детального аналізу.

Зазначені умови вимагають нових підходів до визначення правових режимів, пов'язаних з реформуванням державних інститутів, з появою незвичних для національної правової системи суб'єктів і об'єктів права і т. ін. [1, с. 16].

У вітчизняному законодавстві поняття «правовий режим» достатньо часто застосовується, зокрема у Законах України: «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 27 лютого 1991 р., «Про правовий режим майна у Збройних силах України» від 21 вересня 1999 р., «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» від 07 лютого 2002 р.

Термін «правовий режим» є одним із найбільш поширених понять як у законодавстві України, так і у наукових колах. Правові режими відіграють важливу роль у регулюванні суспільних відносин, охоплюючи, зокрема, різні сфери правового регулювання, а саме: правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду, правовий режим територій, яка зазнала радіоактивного забруднення внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, правовий режим надзвичайного стану.

Поняття «правового режиму» виступає явищем багатомірним, багатоаспектним.

Правовий режим передусім виражається в сукупності методів правового регулювання, процесах правотворчості і реалізації права [2, с. 25].

Незважаючи на широке використання у законодавстві України, наукових колах та практиці, юридична категорія «правовий режим», залишається не достатньо дослідженою на теоретичному рівні, а позиції науковців стосовно трактування зазначеного поняття під час мають різний зміст, що не дає чіткої визначеності цієї дефініції.

У цьому контексті, доцільно погодитись із думкою А.С. Славко у тому, що незважаючи на широке закріплення у законодавстві та обговорення у наукових колах, практично жодне з теоретичних, узагальнюючих положень щодо правових режимів не набуло статусу загальноновизнаного [3, с. 84].

Таким чином, недостатня визначеність поняття «правовий режим», а також, доцільність дослідження поняття «правового режиму майна Національної академії наук України», як одного із важливих правових режимів, що застосовуються у законодавстві України та у практиці, обумовило актуальність написання цієї наукової статті.

Отже, попри те, що «правовий режим» як загальнотеоретична категорія порівняно з іншими юридичними категоріями є доволі новою, вона має надзвичайно важливий вплив на подальший розвиток як галузевих наук, та галузевого законодавства в цій сфері [4, с. 25].

Особливого значення, набуває необхідність визначення поняття певних правових режимів, а саме: правового режиму майна (майнового комплексу) НАНУ.

Таким чином, визнання такого виду правового режиму, як правовий режим майна (майнового комплексу) НАНУ, має важливе не лише наукове, а й практичне значення, що вказує на особливе упорядкування конкретних суспільних відносин у сфері оперативного управління та господарського відання майна НАНУ.

Стан дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження стали наукові праці вчених, що присвячені аналізу проблем встановлення «правового режиму майна», а також, «майна», в тому числі й НАНУ, зокрема: Р.М. Артеменко, К.І. Апанасенко, О.А. Беляневич, А.Г. Бобкової, Т.В. Бондар, О.М. Вінник, В.Б. Дерев'янка, Р.А. Джабраїлова, Д.В. Задахайла, А.М. Захарченко, О.Р. Зельдіної, Є. Єрміна, І.Ф. Коваль, І.М. Кучеренко, О.С. Літошенко, В.К. Мамутова, В. Мілаш, В.П. Нагребельного, Л.М. Ніколенко, О.П. Подцерковного, В.А. Устименка, В.С. Щербини та багатьох інших. Однак комплексного наукового дослідження питань правового режиму майна Національної академії наук України ще не проводилось.

У зв'язку з цим, **основною метою** цієї статті є дослідження поняття та особливостей правового режиму майна НАНУ та національних галузевих академій наук, а також майна установ, організацій та підприємств, які перебувають у їх віданні.

Виклад основного матеріалу. Поняття та особливості правового режиму майна НАНУ, перш за все, варто розглядати шляхом дослідження поняття «правового режиму».

Понятійний апарат є важливою складовою методологічного інструментарію, який має бути послідовно використаний протягом усього пізнавального процесу [5, с. 84].

Поняття «правовий режим» знайшло широке використання в юридичній науці, практично в усіх її галузях і напрямках стосовно характеристики певних суб'єктів права або різновидів юридичної діяльності.

Водночас сучасний стан розробки концепції правового режиму характеризується істотними розбіжностями, фрагментарністю або навіть суперечливістю у розумінні сутності та змісту її основного поняття, що зумовлено багатоаспектністю змісту правових відносин, які відображаються поняттям «правовий режим» [1, с. 4].

Термін «режим» (фр. *regime*, від лат. *regimen* – правління, *regere* – правити, керувати) стосовно майна можна розглядати як систему правил, заходів, що необхідні для якоїсь мети [6, с. 586].

Поняття «правовий режим» є однією із найбільш важливих категорій юридичної науки, що має важливе теоретичне і практичне значення [2, с. 25].

У наукових колах існує доволі давня дискусія щодо поняття, мети, ознак, особливостей встановлення правового режиму. Водночас, такі науковці як В.Д. Ткаченко, Є.Б. Ручкін [7, с. 217], М.М. Прохоренко, Л.О. Шапенко [8, с. 82] дотримуються позиції, що правовий режим являє собою певний порядок правового

регулювання, який забезпечується через особливе поєднання залучених до його здійснення способів, методів та типів правового регулювання.

Таким чином, правовий режим є універсальним поняттям, що широко застосовується у різних сферах суспільних відносин.

Тобто, правовий режим може вважатись систематизованим комплексом правових норм, за допомогою яких законодавець прагне досягти бажаного для суспільства результату [3, с. 145].

Таким чином, узагальнюючи думки науковців щодо визначення категорії «правовий режим», можна зазначити, що правовий режим являє собою певний порядок регулювання суспільних відносин, що забезпечується встановленими державою правовими засобами, заходами, нормами для досягнення певного результату, мети.

На нашу думку, правовий режим – це система правових норм, що регулює специфічні суспільні відносини щодо використання певних об'єктів правового регулювання, за допомогою юридичних засобів, а саме: дозволів, заборон, приписів, стандартів, норм, що реалізується суб'єктами права.

До структури правового режиму у широкому сенсі, крім засобів правового регулювання, відносять й інші правові явища, зокрема, правосуб'єктність, яка закріплює правове положення суб'єкта, юридичну відповідальність, гарантії, пільги і привілеї [1, с. 5].

Для правового режиму характерні наступні ознаки, зокрема: самостійна правова категорія; важливий елемент механізму правового регулювання; обумовлює характер, результат і ступінь ефективності правового регулювання; правовий режим визначає дієвість правових норм; охоплює різноманітні варіативно поєднані правові засоби; метою встановлення правового режиму є впорядкування специфічного кола суспільних відносин шляхом чіткого визначення мети, просторово-часових меж, суб'єктів, об'єктів тощо [9, с. 32].

У той же час, дефініцію «правовий режим» не можна отождествляти з поняттям «механізм правового регулювання», оскільки механізм правового регулювання – це юридична категорія, що визначає, як здійснюється правове регулювання, натомість правовий режим – це змістовна характеристика конкретних нормативних засобів, які повинні організувати визначену частину життєдіяльності людини [9].

У результаті системного аналізу різних джерел можна виділити певну кількість видів правових режимів, а саме: первинні та вторинні, загально дозвільні та спеціально-дозвільні, загальні та спеціальні, галузеві та внутрішньогалузеві (інституційні) [10, с. 121], за галуззю права; за суб'єктами, щодо яких встановлюється режим; за сферами діяльності; за об'єктами; залежно від змісту [9, с. 25].

Галузеві режими обумовлені предметом правового регулювання і відрізняються специфікою прийомів регулювання, дією власних галузевих принципів, характером виникнення, формування і реалізації галузевих прав і свобод, специфікою санкцій, інституційною ознакою – наявністю галузі законодавства на чолі з кодифікованим актом. Галузь права регулює широку сферу суспільних відносин, проте в кожній конкретній сфері регулювання (інституті) діє свій правовий режим.

Одним із актуальних питань сьогодення є дослідження особливостей правового режиму майна (майнового комплексу) НАНУ, що перебуває у її господарському віданні.

При встановленні правового режиму визначальним чинником буде не метод правового регулювання, а об'єкт, на який він спрямований [10, с. 121]. У цьому контексті, видається доцільним погодитись із думкою О.А. Яковлева у тому, що правовий режим охоплює собою об'єкт, на який спрямований нормативний вплив, права (повноваження) і зміст регулювання – законні інтереси та обов'язки суб'єктів права (фізичних і юридичних осіб, органів публічної влади та їх посадових осіб) [5, с. 84].

Об'єктом цього дослідження є майно (майновий комплекс), що знаходяться у господарському віданні НАНУ та оперативному управлінні її організацій.

Поняття «майно» належить до основних юридичних категорій. Статтею 139 Господарського кодексу «майно» визначено як сукупність речей та інших цінностей (включаючи нематеріальні активи), які мають вартісне визначення, виробляються чи використовуються у діяльності суб'єктів господарювання та відображаються в їх балансі або враховуються в інших передбачених законом формах обліку майна цих суб'єктів [11].

Законодавець, у контексті дослідження правового режиму майна НАНУ, застосовує поняття «майновий комплекс». На думку Т.М. Чепіга, поняття «майновий комплекс» застосовується для позначення: сукупності речей і матеріальних цінностей, що перебувають у власності, оперативному управлінні чи господарському віданні [12, с. 5].

Тобто, поняття майновий комплекс характеризується складом майна, що входить до переліку об'єктів, які формують такий комплекс.

На нашу думку, поняття «майно» є значно ширшим ніж поняття «майновий комплекс», оскільки майно являє собою особливий об'єкт, а саме: окрема річ або сукупність речей. Таким чином, на нашу думку, видається доцільним застосовувати при дослідженні правового режиму майна НАНУ, саме поняття «майно НАНУ», а не поняття «майновий комплекс».

Доцільно зауважити, що з поширеністю вживання категорії правового режиму майна, в юридичній доктрині, разом з тим, не вироблено єдиного законодавчого і наукового підходів до розуміння змісту цього поняття.

Правовий режим майна насамперед характеризується як певний порядок регулювання майнових відносин, який виникає внаслідок дії комплексу правових засобів, якими є норми права, правоздатність, юридичні факти, санкції, заходи заохочення та інші правові явища [7, с. 157].

Правовий режим майна характеризується, насамперед, відносинами, що виникають між певними особами з приводу цієї речі, майна. Таким чином, об'єкт правового режиму майна характеризується сукупністю прав і обов'язків, якими наділяються відносно цього майна, і порядок їх здійснення, а також порядок використання цього майна

Отже, доцільно виділити характерні ознаки, що притаманні правовому режиму майна, а саме: підстави виникнення й припинення майнових прав суб'єктів господарювання; порядок набуття та формування майна; склад (структура) майна; правовий статус майна та окремих об'єктів; порядок використання майна у процесі здійснення господарської діяльності; порядок розпорядження, управління майном тощо; особливості обліку майна та звітності щодо його використання; особливості порядку та способів захисту майна та майнових прав; порядок вибуття майна; особливості порядку звернення стягнень на майно.

Тобто, правовий режим майна – це сукупність встановлених чинним законодавством норм, що встановлюють особливості володіння та користування суб'єктами господарювання щодо належного йому майна.

На специфіку правового режиму майна суб'єктів господарювання безпосередньо впливають форма власності, правова підстава на який належить майно тому чи іншому суб'єкту [13].

Правовий режим майна НАНУ визначається відповідно до наступних нормативно-правових актів, а саме: законами України «Про управління об'єктами державної власності» від 21 вересня 2006 р. № 185-V, «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII, «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» від 07 лютого 2002 р. № 3065-III [14].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» – НАНУ України є вищою державною науковою організацією України, яка організовує і здійснює та координує фундаментальні та прикладні наукові дослідження у наукових установах та організаціях України. НАНУ, національні галузеві академії наук засновані на державній власності та фінансуються з Державного бюджету України.

Майно (майновий комплекс) НАНУ та майновий комплекс національних галузевих академій наук складають усі матеріальні та нематеріальні активи (об'єкти майнового комплексу), що обліковуються на балансах НАНУ та на балансах відповідних національних галузевих академій наук і організацій, віднесених до відання НАНУ та національних галузевих академій наук, і які закріплені державою за НАНУ та за національними галузевими академіями наук в безстрокове користування, або придбані за рахунок бюджетних коштів, а також коштів від фінансово-господарської діяльності та/або набуті іншим шляхом, не забороненим законом [14].

Об'єкти майнового комплексу належать відповідно НАНУ та національним галузевим академіям наук на праві господарського відання і передаються ними організаціям, що віднесені до відання НАНУ та до відання національних галузевих академій наук, на праві оперативного управління. НАНУ здійснює функції управління об'єктами майнового комплексу та забезпечує реалізацію прав держави як власника цих об'єктів, пов'язаних з ефективним їх використанням та розпорядженням [14].

НАНУ, здійснюючи повноваження з управління об'єктами майнового комплексу НАНУ, забезпечує реалізацію прав держави як власника цих об'єктів, пов'язаних з ефективним їх використанням та розпорядженням у межах, визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб.

Сьогодні, майно НАНУ складається з кількох основних категорій:

1. *Нерухоме майно*. Це адміністративні будівлі, лабораторії, науково-дослідні центри, бібліотеки, музеї, земельні ділянки тощо. Наприклад, частина об'єктів нерухомого майна НАН України має статус об'єктів культурної спадщини, що накладає додаткові обмеження на їх використання визначені статтею 24 Закону України «Про охорону культурної спадщини».

2. *Рухоме майно*. До цієї категорії належать обладнання, наукові інструменти, транспортні засоби та інші матеріальні

цінності, необхідні для забезпечення наукової діяльності. Важливо зазначити, що відчуження та списання такого майна здійснюється згідно з порядками, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

3. *Інтелектуальна власність*. Це результати наукових досліджень, патенти, авторські права та інші нематеріальні активи, які створюються у процесі діяльності НАН України. Відповідно до статті 421 Цивільного кодексу України, права на об'єкти інтелектуальної власності, створені в НАН України, належать як науковій установі, так і авторам, що беруть участь у їх розробці.

4. *Фінансові ресурси*. Це кошти, отримані з державного бюджету, гранти, благодійні внески, а також доходи, отримані від господарської діяльності. Управління цими коштами здійснюється у межах бюджетного та фінансового законодавства України.

Відповідно до покладених на НАНУ повноважень, вона веде облік об'єктів майнового комплексу НАНУ, здійснює контроль за ефективністю використання таких об'єктів; надає дозвіл на списання майна, яке знаходиться на балансі організацій, що віднесені до відання НАНУ; надає дозвіл на безоплатну передачу майна, яке перебуває на балансі однієї організації, на баланс іншої організації, які віднесені до відання НАНУ; вносить пропозиції до Кабінету Міністрів України щодо передачі об'єктів майнового комплексу НАНУ до сфери управління інших органів, уповноважених управляти державним майном, у комунальну власність, а також щодо передачі об'єктів комунальної власності у державну власність з наступним їх віднесенням до майнового комплексу НАНУ; виступає орендодавцем цілісних майнових комплексів та нерухомого майна, що передано державою у безстрокове користування НАНУ; надає дозвіл на продаж майна організацій, що перебувають у віданні НАНУ [14].

Майно, закріплене за НАНУ, має особливий правовий статус. По-перше, воно використовується виключно для виконання статутних завдань, пов'язаних із здійсненням науково-дослідної та науково-технічної діяльності. Це передбачає заборону на його використання в комерційних цілях без відповідного дозволу. По-друге, специфіка правового режиму майна НАНУ полягає в тому, що його відчуження, списання, передача в оренду або інше використання чи розпорядження ним допускається лише з дотриманням суворих законодавчих обмежень. Наприклад, відповідно до статті 5 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» відчуження нерухомого майна НАНУ та національних галузевих академій наук і організацій, що віднесені до їх відання, здійснюється в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Продаж основних засобів НАНУ та національних галузевих академій наук і організацій, що віднесені до їх відання, здійснюється лише на конкурсних засадах.

Характерними ознаками, що притаманні правовому режиму майна НАНУ є: підстави виникнення й припинення майнових прав НАНУ; порядок набуття та формування майна НАНУ; склад (структура) майна НАНУ; правовий статус майна та окремих майнових об'єктів НАНУ; порядок використання майна НАНУ; порядок розпорядження, управління майном НАНУ тощо; облік майна НАНУ та звітності щодо його використання; особливості порядку та способів захисту майна та майнових прав; порядок вибуття майна; особливості порядку звернення стягнень на майно НАНУ.

Доцільно зазначити, що незважаючи на той факт, що ст. 2 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» від 07 лютого 2002 р., має назву «правовий режим (майнового комплексу) НАНУ» [14], законодавець не дає його визначення.

На нашу думку, видається доцільним, доповнити ст. 2 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу», поняттям «правовий режим майна НАНУ» та доповнити його таким змістом, а саме: правовий режим майна НАНУ – це система правових норм, що регулює специфічні суспільні відносини щодо використання майна (об'єктів майнового комплексу) Національної академії наук України та розпорядження ним, за допомогою таких юридичних засобів як: дозволи, погодження, заборони, приписи, стандарти, норми, що реалізується НАНУ як суб'єктом права, на праві господарського відання, та її організаціями на праві оперативного управління.

Висновки. Враховуючи вищезазначене, доцільно зробити наступні висновки:

1. Термін «правовий режим» є одним із найбільш поширених понять, як у законодавстві України, так і у наукових працях, являє собою самостійну правову категорію, що є важливим елементом механізму правового регулювання, однак не має усталеного ні наукового, ні законодавчого визначення.

2. Правовий режим майна (майнового комплексу) НАНУ має особливий характер, що зумовлений його роллю у забезпеченні та підтримці науково-технічного розвитку держави.

Її майно сьогодні складається з кількох основних категорій: а) нерухоме майно; б) рухоме майно; в) інтелектуальна власність; г) фінансові ресурси, які перебувають у НАНУ та її організаціях на правових титулах, як: праві оперативного управління та господарського відання.

3. У зв'язку з відсутністю усталеного визначення поняття «правовий режим», запропоновано доповнити ст. 2 Закону України «Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу» поняттям «правового режиму майна Національної академії наук України». Також, при дослідженні правового режиму майна НАНУ, пропонується застосовувати саме поняття «майно НАНУ», а не «майновий комплекс», оскільки поняття «майно» ширше по відношенню до поняття «майновий комплекс».

4. Запропоновано авторське визначення поняття «правовий режим майна НАНУ», яке рекомендується розглядати, як систему правових норм, що регулюють специфічні суспільні відносини щодо поводження з майном НАНУ, за допомогою таких юридичних засобів, як: дозволи, заборони, приписи, стандарти, норми, що реалізується НАНУ як суб'єктом права, за допомогою правового титулу господарського відання, а її організаціями – оперативного управління.

Література:

- Соколова І.О. Правовий режим: поняття, особливості, різновиди: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. Х. 2011. 23 с.
- Томаш Л.В. Правовий режим: поняття та ознаки. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту*. 2005. № 282. С. 25-29.

3. Славко А.С. Типологія адміністративно-правових режимів: дис. ... на здобуття наукового ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07. Харків. 2019. 256 с.
4. Харченко Н.П. Види правових режимів: плюралізм наукових підходів. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 1(22). С. 25-29.
5. Яковлев О.А. «Правовий режим»: підходи до визначення поняття. *Право та інновації*. 2015. № 2 (10). С. 80-85.
6. Режим. Словник української мови у 11 томах. Інститут мовознавства. Київ: Наукова Думка. 1970–1980. URL: http://ukrlit.org/slovnky/slovnuk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh. (дата звернення: 25.01.2025).
7. Цвіка М.В. Загальна теорія держави і права: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. Х.: Право. 2009. 584 с.
8. Прохоренко М.М., Шапенко Л.О. *Юридичний вісник*. 2023. № 3 (68). С. 81-85.
9. Харченко Н.П. Правовий режим: окремі загальнотеоретичні аспекти. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Юридичні науки»*. 2016. Вип. 2. С. 32–35.
10. Гайдамака І.О. Правовий режим: поняття та види. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2008. Випуск 15. С. 121- 126.
11. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. № 19-20. № 21-22. Ст. 144.
12. Чепіга Т.М. Комунальний майновий комплекс міста: теоретичні аспекти. *Державне управління: теорія і практика*. 2012. № 1. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej15/txts/12CTNMTA.pdf> (дата звернення: 25.01.2025).
13. Науково-практичний коментар до статті 133 Господарського кодексу України. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KK003898> (дата звернення: 25.01.2025).
14. Про особливості правового режиму діяльності Національної академії наук України, національних галузевих академій наук та статусу їх майнового комплексу: Закон України від 07 лютого 2002 р. № 3065-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 30. Ст. 205.

Osinsky O. Concepts of the legal regime of the property of the National Academy of Sciences of Ukraine

Summary. The article examines the concept of the legal regime of property (property complexes) of the National Academy of Sciences of Ukraine. It is established that one

of the most complex and least studied is such a legal category as "legal regime". It is found that the term "legal regime" is one of the most common concepts, both in the legislation of Ukraine and in scientific circles. It is established that legal regimes play an important role in regulating social relations, covering, in particular, various areas of legal regulation.

It is proven that despite its widespread use in the legislation of Ukraine, scientific circles and practice, the legal category "legal regime" remains insufficiently studied at the theoretical and practical levels. It is studied that the definition of "legal regime" cannot be identified with the concept of "mechanism of legal regulation". The types and features of legal regimes are studied.

It is noted that the concept of "legal regime of property of the National Academy of Sciences of Ukraine" as a general theoretical category compared to other legal categories is quite new, at the same time, it has important not only scientific, but also practical significance. The concepts of "property" and "property complexes" of the National Academy of Sciences of Ukraine are studied. It is established that the concept of "property" is much broader than the concept of "property complexes". It is noted that when studying the legal regime of property of the National Academy of Sciences of Ukraine NASU, it is advisable to use the concept of "NASU property", and not the concept of "NASU property complexes". Types of NASU property are analyzed. It is noted that property assigned to NASU has a special legal status. Characteristic features inherent in the legal regime of NASU property are established. The specifics of the legal regime of NASU property are indicated. The expediency of adding Art. 2 of the Law of Ukraine "On the Peculiarities of the Legal Regime of the Activities of the National Academy of Sciences of Ukraine, National Sectoral Academies of Sciences and the Status of Their Property Complex", the concept of "legal regime of property (property complex) of the NASU".

Key words: legal regime, legal category, property, property complex, objects of the property complex, property complexes of the National Academy of Sciences of Ukraine, the law of economic management, the law of operational management, features of the legal regime of property.